Ein tur i nake kyst- og fjellandskap; vide skogar med vatn og elvar, lune viker og spennande skjergard; frodige bygder, småby og strandstad.

A beautiful tour through coastal and mountain country, extensive forests with lakes and rivers, sheltered bays and majestic skerries, farmland villages, small towns and fishing hamlets, historic sites, old industrial sites and modern heavy industry. In other words, Norway in miniature.

Fitjar kommune utgjer nordre delen av Stordøya og ei rad mindre øyar. Folketalet er omlag 3500. Kommunesenteret er Fitjarsjøen. Der låg ein gong kongsgarden til Harald Hårfagre, strategisk plassert mot Selbjørnsfjorden. Der kjempa Håkon den Gode mot Eirikssønene i året 961, og fekk banesåret. Gullhjelmen, som segna seier at kongen bar, går att i kommunevåpnet. Næringsvegane i Fitjar er landbruk, service og småindustri. Kystfisket, som var eit vilkår for busetninga på dei mange småøyane, er det lite att av.

The municipality of Fitjar covers the northern part of Stordøya and a number of smaller islands. The population is around 3,500. The community centre is strategically located by the Selbjørnsfjord. King Haakon the Good fought against the sons of King Eirik here in 961 and was mortally wounded. It was said that Haakon wore a golden helmet and this can be seen in Fitjar's coat of arms. The main sources of income are agriculture, service and smaller industries. Coastal fishing, once the mainstay of the settlements on the islands is now almost non-existent.

Stord kommune har eit folketal på omlag 16.000. Offshore-retta industri er viktigaste næringsvegen med fleire tusen arbeidsplassar. Skulesenter og regionsenter for Sunnhordland med eit breitt spekter av serviceverksemder. Rikt planteliv og variert berggrunn. Kristtorn som veks villig og fritt, er motiv i kommunevåpnet. Stord fekk bystatus i 1997.

The municipality of Stord has a population of around 16,000. Offshore based industry is the most important industry employing several thousand people. As the regional centre in Sunnhordland the community hosts a wide range of educational opportunities and service industries. The local flora is rich and varied and you will find a sprig of holly - which thrives freely here - in the coat of arms. Stord was awarded status as a town in 1997.

Foto: Østrem Foto A/S

Avstander/Distances:

Bergen-Halhjem:	34 km
Halhjem-Sandvikvåg, ferje/ferry:	50 min.
Sandvikvåg-Leirvik:	32 km
Leirvik-Sandvikvåg:	29 km

Reiserute

Frå Bergen følgjer du E39 sørover, passerer Nesttun og Os til ferjeleiet på Halhjem. Ferje til Sandvikvåg.
Like etter Sanvikvåg tar du til høgre inn på Rv545, skilta Fitjar. Frå Fitjar sentrum **(2)** følg Rv545 opp ved kyrkja, skilta Sagvåg.

Før Sagvåg sentrum **(8)** kan du ta alternativ rute til Leirvik, skilta til Litlabø , forbi dei nedlagde Stordø Kisgruver.

Riksvegen går gjennom Sagvåg, ta seinare til venstre når du køyrer inn på E39. Køyr forbi Heiane Næringspark og ta til høgre ved skilt merka Leirvik **(11)**. Gjennom sentrum, opp Skrivarvegen mot kyrkja, forbi Hystad **(12)** Rommetveit **(13)** og inn på E39 att ved Førlandskrysset.

Føl E39 forbi Jektevik **(14)**, Vestvik og Færøysund **(15)**, mot Sandvikvåg.

Route

Take the E39 southwards from Bergen, drive through Nesttun and Os to the ferry at Halhjem. Take the ferry to Sandvikvåg.
From Sandvikvåg take a right turn onto the Rv545, sign-posted to Fitjar. From Fitjar centre (Fitjarsjøen) **(2)** stay on the Rv 545 up to the church, sign-posted to Sagvåg.
Just before Sagvåg centre **(8)** you can take the alternative route to Leirvik, sign-posted Litlabø **(7)**, past the abandoned Stordø pyrite mines. *See map sheet 12D.*
The main road passes through Sagvåg Centre **(8)**, make a left turn when you reach the E39. Drive past the Heiane Industrial Park, and turn right at the signpost to Leirvik **(11)**. Through the centre, up Skrivarvegen towards the church, past Hystad **(12)** *see map sheet 12F* Rommetveit **(13)** and back on the E39 at the Førland Cross Roads.
Follow the E39 past Jektvik **(14)** Vestvik and Førøysund **(15)** to Sandvikvåg.

Lette og merka fotturar. Eigne kartskisser og informasjon for kvar tur
Easy and marked walks. Especially designed maps and information to each walk

Stader og ymse av interesse:

(1) Årskog bygdetun - lokalmuseum for Fitjar. Gardstun, hovudbygning med innbu, stor tekstilsamling. Veg mot sjøen med naust og nothengja. Sommarope.

(2) Fitjarsjøen, kommunesenter, handel og tenester. Kyrkje bygt i 1867. gen. Håkonarparken med Anne Grimsdalen sitt monument over Håkon den Gode. I åsen ovanfor ligg Rimsvarden, den største bronsealderrøysa i Hordaland. Det er elles fleire fornminne på gardane kringom Fitjarsjøen.

(3) Storavatnet(Fitjar), største innlandsvatnet på Stordøya. Kan leiga båt og kjøpa fiskekort. Køyrer ein på vestsida av vatnet passerer ein kolera-gravplassen på Vestbøstad frå 1849.

(4) Liarbø, fjellgard med gardsmuseum. Eigar Bertha Liarbø, kjend åklevevar på oppstadvev.

(5) Rydlandssaga, einaste vassdrivne saga i området. Elva renn ned i Dåfjorden, innestengd fjordarm i skiljet mellom Stord og Fitjar. Badeplassar og gode blåskjellplassar.

(6) Jensaneset skipsbyggeri, eldste skipsverven i Sunnhordland, med slippar, oppgangssag, smia m.m. Somme av bygningane er restaurerte. Idag vert området nytta dels av Sagvåg kystlag, dels til næringsverksemd.

(7) Gruveområdet: verket, gruvegongar, bustadar, jernbane.

(8) Sagvåg sentrum; handel og tenester. Eldste verksemdene var knytt til elva som rann frå Storavatnet (Stord) ned i vågen. Der har vore sagbruk (som har gjeve namn til staden), møller, og losseplass for kisen frå gruvene. Aker-verksemda Aker Elektro ligg like utanom Sagvåg sentrum.

(9) Kårevik, gammal embetsmannsgard, med bygningar, og «sølvsteinen» der lokale sølvgjenstandar vart hamra flate etter staten si innsamling av norsk arvesølv ved oppretting av Norges Bank i 1816. Nedanfor, Dagfinnsvikjo, offentleg badeplass.

(10) Aker Stord, mekanisk verkstad med spesiale for offshore-installasjonar.

(11) Leirvik, bysenter for Stord, regionsenter for Sunnhordland. Vesentleg handels- og servicesenter, spise- og overnattingsverksemder. Kunstutstillingar i Fengselet og Kunsthallen; Turistinformasjon. Vikahaugen idrettssenter med stort utval av hallar og banar.
Sunnhordland Folkemuseum, distriktsmuseum for Sunnhordland. Frilufts-museum med gamle bygningar frå regionen; faste og midlertidige utstillingar. Sesong mai-august; elles etter avtale.
Stord Kyrkje frå 1857, erstatta den mellomalderske steinkyrkja. Restaurerte, gamle gravminne. Nedanom ligg Møllebuo, bustad og lager knytt til mølledrift i Frugardsfossen; restaurert.

(12) Hystadmarkjo naturreservat og kulturløype; kolerakyrkjegard, bronsealderrøyser; særmerkt vegetasjon.

(13) Høgskulen Stord/Haugesund og Seminarhagen, skulebygningar frå 1865 til 1990, parkanlegg med rikt utval av varmekjære planter. Badeplass med bryggja.

(14) Jektevik, Huglo. Like ved ferjeleiet Børtveit kraftstasjon, bygt i 1922 for kraftførsel til Stordø kisgruver.

(15) Færøysund, gamalt gjestgjeveri og handelsplass. Hovudbygningen restaurert; gammal hummarpark; ein ny på holmen utanføre.

Places of interest and attractions:

(1) Årskog farmyard, Fitjar's local cultural museum. A farmyard with main farmhouse complete with furnishings, a large collection of historic textiles and clothing. Side road to the sea, boathouse and net drying racks. Open during the summer season.

(2) Fitjarsjøen, community centre, shops and services. The church is from 1867. There is a memorial stone in the grave yard to English soldiers who fell in the battle off Fitjar during World War I. Håkonarparken with a monument by Anne Grimsdalen of Haakon the Good. In the hill above lies Rimsvarden, the largest Bronze Age mound in Hordaland. There are several more ancient sites scattered around the farms in the district.

(3) Storavatnet (Fitjar), the largest inland lake on Stordøya. Hire a boat and purchase a fishing card. If you drive along the west side of the lake you will pass a large burial site for cholera victims at Vestbøstad dating from 1549.

(4) Liarbø, mountain farm and museum. Owned by Bertha Liarbø, a well known tapestry weaver.

(5) Rydlandssaga, the only water powered saw in the area. The river ran down to the Dåfjord, an enclosed fjord arm between Stord and Fitjar. Excellent swimming site and mussel beds.

(6) Jensaneset shipyard, the oldest shipyard in Sunnhordland with slips, saws, blacksmiths shop and more. Some of the buildings have been restored. The area is used for cultural and business purposes.

(7) Mining area: mine-head machinery, mine tunnels, living quarters, railway. *See map sheet 12D.*

(8) Sagvåg centre, shops and services. The oldest businesses were based on the river which ran from Storavatnet (Stord) down to the bay. There have been sawmills - from which the place name is derived - mills and storage areas for the pyrite from the mines. The Aker company Aker Elektro lies just outside the centre.

(9) Kårevik, an old nobleman's farm, well preserved buildings and sølvsteinen - the silver stone - on which local silver items were hammered flat during the State's expropriation of inherited silver when The Bank of Norway was established in 1816. Dagfinnsvikjo, a public bathing area lies further down.

(10) Aker Stord, a large shipyard specialising in offshore construction.

(11) Leirvik, the central town on Stord and the regional centre of Sunnhordland. A major shopping and service centre offering good accommodation. Art exhibitions in «The Gaol» -Fengslet- and The Art Hall -Kunsthallen. Tourist office. Vikahaugen sports centre with a number of halls and tracks.
Sunnhordland Museum of Country Life is the Sunnhordland district museum. An open air museum with old buildings from the region, permanent and varying exhibitions. May - August or by appointment.
Stord Church, built 1857 replaced the stone church from the middle-ages. A memorial by Torleiv Agdestein for the fallen of the last world war. Old, restored gravestones. Møllebuo, an old restored residence and warehouse for the mill at Frugardsfossen lies further down. Open by appointment with S.F. *See map sheet 12E.*

(12) Hystadmarka, a nature reserve and historical walk, cholera graveyard, bronze-age mounds and interesting flora. *See map sheet 12F.*

(13) Stord/Haugesund High School, buildings from 1865 to 1990 and a luxurious park with plants normally found in warmer climates. Outdoor swimming facilities.

(14) Jektvik, Huglo, *see map sheet 12H.* Børtveit power station, built in 1922, lies next to the ferry quay.

(15) Færøysund, an old lodging house and trading centre. The main building restored, an old lobster farm here and a new one on the island.

AS Centraltrykkeriet, Bergen